Ret, som Loven af 19de Februar 1861 giver ham, og at altsaa flere Fæstegaarde ville blive henlagte under hans Hovedgaard. De paa disse Fæstegaarde værende Fæsterfamilier ville saaledes være udsatte for at komme bort fra Gaardene, og de ville være afskaarne fra den Adgang, som ellers tidligere havde staaet aaben for dem, nemlig at faae deres Forældres eller deres Svigerforældres Gaarde i Fæste. Men, naar man dernæst tillige mener, at Følgen deraf vil blive, at disse Fæsteres Efterladte ville komme til at vandre forladte omkring, saa troer jeg rigtignok, at man tager storligen feil. Jeg troer, at man maaske ikke skal kunne paavise noget eneste Exempel, hvor en Fæsters Familie paa en saadan Maade er kommen bort fra en Fæstegaard, som er i Henhold til Loven af 19de Februar 1861 er bleven indlagt under en Hovedgaard. Selv om man nu derhos ikke i saa Henseende vil stole paa de gode Følelser hos Godseierne, saa kan man dog godt stole paa, at Godseierne vel ville vide at have deres egen Interesse for Øie og paa Virkningen deraf. Godseierne vide jo meget godt, hvilke Gaarde de ønske at faae indlagte under deres Hovedgaarde eller at faae afvendte til et eller andet særligt Øiemed for Fæstetvang, og det maa være dem ønskeligt at komme i Besiddelse af disse Gaarde saa tidligt som muligt. Derfor vil man gjaa det praktiske Liv ifølge, at Forholdet i Reglen ordner sig saaledes, at der træffes en Overeenskomst imellem Godseieren og de nuværende Fæstere, ifølge hvilken Godseieren faaer Gaardene, naar Fæsterne blive ældre. Godseieren er slet ikke tjent med at en Gaard, som han vil lægge ind under sin Hovedgaard, og om hvilken Fæsteren derfor med Sikkerhed veed, at den ikke vil komme hans Efterladte tilgode, i Slutningen af Fæsteriden bliver udpint saaledes, at der maa hengaae en længere Aarrække, inden han atter kan faae Jorden bragt i en god Cultur-stand. Saadanne Overeenskomster om en frivillig Overdragelse ville derfor i Reglen finde Sted, og man kan være fuldkommen overbeviist om, at saadanne Overeenskomster ikke udelukkende ville blive afsluttede til Fordeel for den nulevende Fæster. Det er nemlig et stærkt fremtrædende Træk hos den danske Bondestand — det seer man mange om i Landet — at sørge for de Efterladte. Man seer ofte, at en gammel Bonde lader sig nøie med meget Lidt, naar han derved kan sikkre sine Efterladte Besiddelsen af den Gaard, som han selv har havt i Fæste eller Forpagtning. Jeg troer saaledes slet ikke, at der er nogen Fare for, at den skulde indtræde Tilfælde, hvor der kunde være Anledning til at træde hjælpende til, og i alt Fald vilde man ved mere Lov som i den her foreslaaet, troer jeg, kun tage Forpligtelsen til at sørge for Fæstedens Familie bort fra Godseieren, idet han saa vilde kunne sige: „Ja, naar jeg veed, at Staten skal eller — som Lovforslaget under redigeret — kan træde til — jeg lægger ikke stor Vægt paa denne Forskjel — saa er der jo ingen Opfordring for mig til at komme overeens med Fæsteren og til at sikkre ham Noget, hvad jeg ellers vilde føle mig moralsk forpligtet til." Det er nemlig Noget, som jeg er overbeviist om, at den største Deel af Godseierne vil føle sig moralsk forpligtet til. Det forekommer mig dog derhos at være en Besynderlighed ved dette Lovforslag, at det alene har taget Hensyn til de Fæsterfamilier, der ifølge Loven af 19de Februar 1861 blive afskaarne fra Adgangen til at faae deres Forældres Fæstegaarde i Brug. Det vil jo være ærede Medlemmer bekjendt, at den tidligere Lovgivning om Hoveriets Afløsning og saa har givet Godseierne Adgang til at faae indtaget visse Quantiteter Jord under deres Hovedgaarde. Hvorfor skulde nu Fæsterfamilierne paa slige Gaarde stilles ugunstigere end paa de 10ende Gaarde? Det seer jeg i det mindste ingen Grund til. — Hvad der i middlertid, som jeg allerede i Begyndelsen tillod mig at udtale, er Hovedsagen for mig ved det foreliggende Lovforslag, det er det usunde og urigtige Princip, der ligger til Grund for samme, og ifølge hvilket man kommer ind paa at ville lade Statskassen udrede en saadan Hjælp. Det kan vel forekomme Enkelte, at Billighed kunde tale for Nødvendigheden af i enkelte Tilfælde at komme saadanne Personer som dem, der her er Tale om, tilhjælp, men jeg troer dog, at dette er et saa under-